

Prepričana sem, da se prav vsak razveseli slastnih palačink. Za njihovo pripravo je dobro imeti doma vsaj eno jajce. Kako se godi kokošim, ki nas z jajci oskrbujejo skozi vse leto?

Od kod dobimo jajca?

Če nosi jajca, je nesnica

V Sloveniji imamo tri tradicionalne pasme kokoši, ki nesejo jajca: slovensko grahasto kokoš, slovensko rjavo kokoš in slovensko srebrno kokoš. Čeprav ne izvirajo od tu, jih pri nas redimo že več desetletij. Poleg tega poznamo tudi **štajersko kokoš**, ki je **avtohtona slovenska pasma** in je na našem ozemlju prisotna več stoletij. Kljub temu v Sloveniji največ jajc znesejo kokoši, ki jim pravimo rjave nesnice in so križanke različnih uvoženih pasem. Odgovor, zakaj je tako, najbrž najdemo v podatku, da rjava nesnica znese vsaj 300 jajc letno, naša štajerka pa le okoli 150.

Kokoš nese jajca nekaj dni ali tednov zapored, nato ima odmor. Nesnost je odvisna od starosti kokoši, življenjskih razmer in vremenskih vplivov.

Kako živijo kokoši pri nas in po svetu?

Poznamo več vrst reje kokoš nesnic, in sicer: baterijsko, hlevsko ali talno, prosto in ekološko rejo. V Sloveniji pa tudi drugod po svetu je najbolj razširjena **baterijska reja**. Gre za kokošim najmanj prijazno rejo, kjer živali bivajo v kletkah in so razporejene tako, da si en kvadratni meter prostora deli 13 kokoši. V kletkah imajo krmilnik za hrano in napajalnik za vodo, gnezdo za odlaganje jajc in gredi za počitek. Kokoši iz baterijske reje ne poznajo dnevne svetlobe.

Kokoši iz **hlevske oziroma talne reje** se lahko prosto sprehajajo po hlevu, pri čemer si en kvadratni meter deli največ devet kokoši. Zaradi možnosti gibanja imajo bolj utrjene noge in se manj pogosto poškodujejo, kot velja za kokoši, ki se vse življenje stiskajo v kletkah. Tudi kokoši iz talne reje so odvisne večinoma od umetne svetlobe.

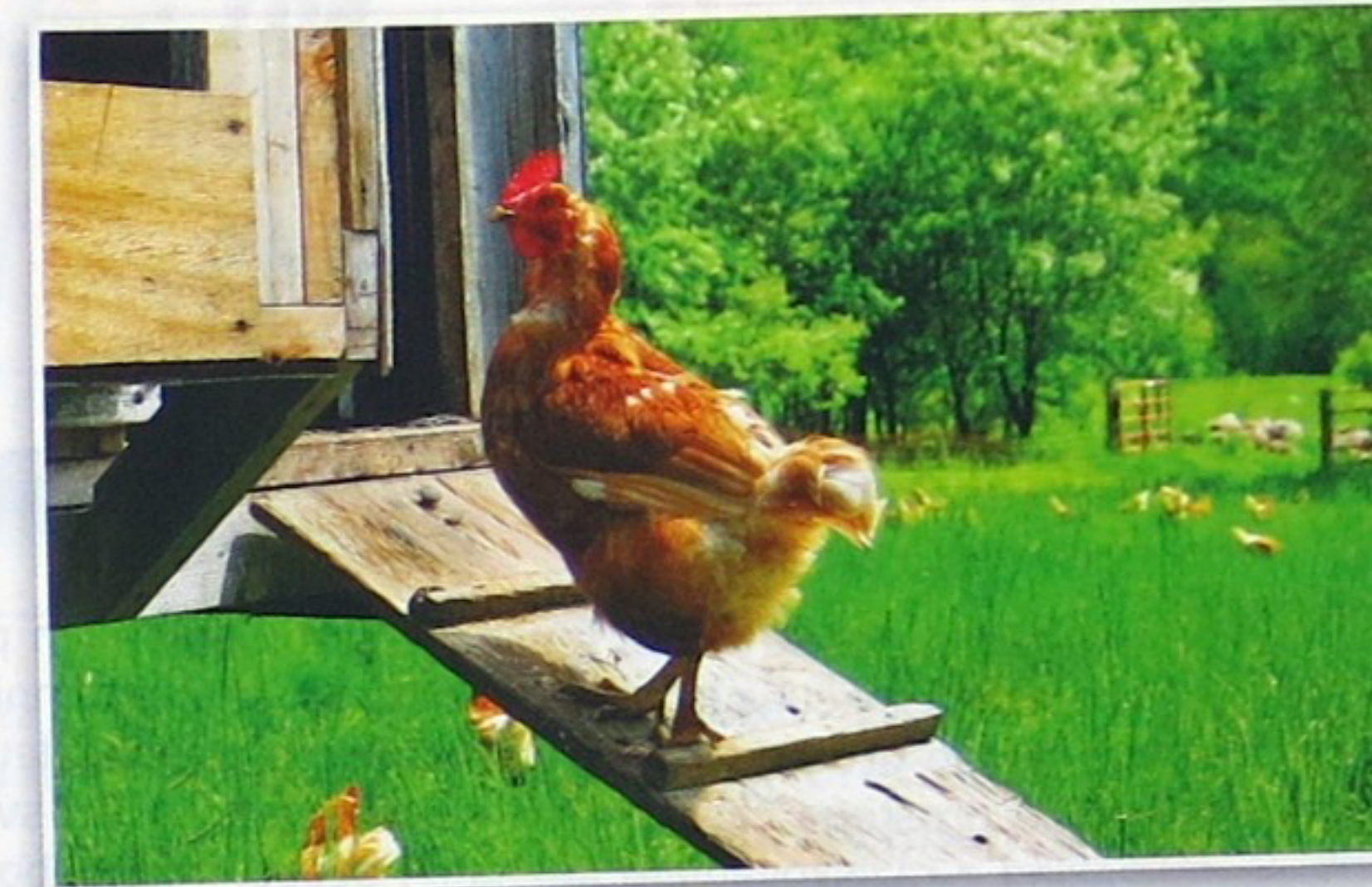
Nekatere kokoši iz talne reje zaradi stresa in poškodb v natrpanem hlevu trpijo za agorafobijo (strah pred odprtimi prostori).

Kaj potrebujejo kokoši za dostojno življenje?

- Suh in zračen manjši hlev ali kurnik, kjer lahko brskajo, se prosto gibljejo in plahutajo s krili,
- bivanje v manjših skupinah (10–15 kokoši), sicer se lahko med seboj poškodujejo,
- visoke gredi, na katerih počivajo,
- gnezda, kjer nesejo jajca,
- tla s suhim nastiljem (žagovina ali narezana slama),
- primerno krmno (krmne mešanice z žiti, sojo, vitamini in minerali ter nakošena trava),
- pitno vodo,
- dovolj svetlobe oziroma možnost izhoda na prosto čez dan,
- čisto in varno okolje.

Nekatere kokoši imajo več sreče, saj jim uredimo prijaznejše bivalno okolje od kletk in gosto naseljenih hlevov. Čez dan imajo možnost izhoda na prosto, kjer se lahko vedejo, kot je značilno za njihovo vrsto, ponoči in ob slabem vremenu pa so v manjšem hlevu ali kurniku. **Prosta reja** kokoši je po nesenju jajc na sedem kokoši. **Prosta reja** kokoši je po večini značilna za samooskrbne kmetije in za prodajo na trgu, medtem ko imajo večji proizvajalci mlečnih izdelkov navadno registrirano baterijsko ali hlevsko rejo kokoši.

Jajca kokoši, ki si lahko poiščejo hrano na prostem, vsebujejo več koristnih snovi za zdravje ljudi kot jajca kokoši iz baterijske in talne reje.

Poznamo še **ekološko rejo**, ki je enaka prosti reji, pri čemer kokoši hranijo izključno z ekološko krmo. To je krma, ki je pridelana brez uporabe zdravju škodljivih sredstev, kot so fungicidi in pesticidi.

Kako vem, katero rejo podpiram?

Po navadi je na embalaži, v kateri so shranjena jajca, navedeno, iz katere reje izhajajo. Če nismo prepričani o tem, pogledaj prvo številko (od 0 do 3), ki je odtisnjena na jajcu, ali navedbo na embalaži:

- 0 – ekološka reja • 1 – prosta reja
2 – hlevska oz. talna reja • 3 – baterijska reja

Kot vedno pa je najbolje, da se o reji kokoši prepričamo na lastne oči. Preveri, ali lahko kupiš jajca od bližnjega kmeta, katerega kokoši se prosto sprehajajo na varno ograjenem pašniku ali dvorišču. Tako dobiš tudi priložnost, da si od blizu ogledaš živahno življenje živali, ki nam dajejo tako dragoceno hrano.

Nuša Ema Miklavec
Društvo za zaščito živali Ljubljana